

LaPaMa Lannoita paremmin -malli

Neuvojakyselyn tulokset

Joulukuun Neuvo2020-uutiskirjeessä lähetettyyn kierrätysravinnekyselyyn vastasi 7 neuvojaa, joista suurin osa (6 kpl) teki lannoitussuunnittelua säännöllisesti (yli 30 tilaa vuodessa). Neuvottavina oli sekä kotieläintiloja että kasvinviljelytiloja, ja useimmat neuvojat tekivät lannoitussuunnittelua molemmille. Osa neuvojista oli erikoistunut joko kasvinviljelyyn, kotieläintiloihin tai luomutiloihin. Yksi neuvojista neuvoi myös avomaan vihannestiloja. Pienestä vastaajamäärästä huolimatta kyselyyn saatiin kattavasti erilaisten neuvojen vastauksia. Kaikki neuvojat olivat neuvoneet eloperäisten lannoitteiden ja maanparannusaineiden käyttöä. Neuvotut tuotteet jakautuivat kuituihin (kalkkikuitu, rakennekuitu), lantoihin (naudan, broilerin, sian, turkiseläinten), kalkitusaineisiin (kalkit, biotiitti) sekä mädätysjäännöksiin (Gasum, Jepua, Ranu).

Neuvontatyön vaikuttavuus arvioitiin vaihtelevaksi: osa neuvojista koki neuvonnan vaikuttavan lannoitukseen merkittävästi, mutta vastauksia tuli tasaisesti välille heikko ja erinomainen. Toisaalta tämä kuvaa hyvin viljelijäkentän vaihtelevuutta: osa neuvottavista viljelijöistä on halukkaampia muuttamaan toimintaansa kuin osa. Lantojen ja kierrätysravinteiden osalta suunnittelu pohjautui edelleen käytettävissä olevien ravinteiden määrään. Kotieläintiloilla lannoitussuunnittelua tehtiin siten, että tietty määrä lantaa saadaan levitettyä ympäristökorvauksen ehtojen mukaisesti. Kasvinviljelytiloilla rajallinen määrä lantaa ja maanparannusaineita haluttiin kohdentaa lohkoille, joissa niistä saadaan suurin hyöty.

Viljavuusanalyysin tuloksia sovellettiin vain osittain. Eniten hyödynnettiin fosforilukua, pH-arvoa ja multavuutta. Harvempi neuvoja huomioi sivu- ja hivenravinnepuutteita lannoitussuunnittelussa ja vain yksi vastaajista mainitsi käyttävänsä kasvustoanalyysiä lannoitussuunnittelussa. Viljavuustulosten lisäksi hyödynnettiin tietoa etäisyyksistä lantavarastoista ja tieyhteyksiä. Lantaa pyrittiin levittämään esimerkiksi nurmen perustamisen yhteydessä runsaasti. Kaksi vastaajista arvioi lannoitustarvetta sadon mukana poistuvien ravinteiden perusteella (ravinnetase) ja näiden lisäksi kaksi neuvojaa hyödynsi kasvustokäyntejä ja pellon kasvukunnon arviointia lannoitusvasteen arviointiin.

Neuvonnan vaikuttavuuden arvioitiin paranevan lisätiedolla, mutta tiedon tulisi olla sovellettavaa ja konkreettista. Erityisesti toivottiin konkreettisia tilakoetuloksia tasapainoisen lannoituksen hyödyistä, hyvistä käytännöistä ja kannattavuudesta. Vähemmälle jäänyt paikallinen koeasematoiminta koettiin arvokkaaksi, sillä yhdellä paikalla tehtyjen kokeiden yleistettävyyttä eri puolella Suomea koettiin heikoksi.

Neuvonnassa eloperäisen lannoituksen hyödyt maan kasvukunnolle tunnistettiin hyvin ja muuta lannoitusta vähennettiin niiden perusteella. Vähentämismäärät pohjautuivat Wisulaskelmien lisäksi kokemukseen, maalaisjärkeen ja viljelijän kanssa käytyihin keskusteluihin. Ravinteiden käyttökelpoisuudesta ja sen ajoituksesta kaivattiin lisää tietoa, samoin lannan käsittelyn kustannuksista. Toinen selkeä tietohaaste suunnittelulle oli palkokasvien (herne, papu, apila- ja mailasnurmet, valkomesikkä, typensitojakerääjäkasvit) vaikutus lannoitustarpeeseen.

LaPaMa Lannoita paremmin -malli

Lohkokohtaisessa lannoitussuunnittelussa eniten käytettiin arvioita liukoisen typen määristä ja fosforilannoitusrajoista. Yli puolet vastaajista (4 kpl) arvioi soveltuvuutta hyvin monipuolisesti arvioiden mm. lohkon tiivistymisriskejä levityksen seurauksena, tarvetta lisätä maan pieneliötoimintaa sekä hivenravinteita. Yksi neuvojista korosti kustannustehokkuutta (rahti-, varastointi- ja levityskustannukset). Näiden vaikutusten arviointiin kaivattiin selkeitä ohjeita. Samoin esimerkiksi kierrätyslannoitteiden vaikutuksesta maan multavuuteen (hiili) kaivattiin lisätietoa.

Ongelmaksi kierrätysravinteissa nähtiin mahdollisten haitta-aineiden pitoisuudet ja lannoitteiden laadun vaihtelevuus. Ravinteiden käyttökelpoisuus arvioitiin hitaaksi ja vaihtelevaksi. Lisäksi kierrätyslannoitteet ovat hajallaan, jolloin kuljetusmatkat kasvavat suuriksi ja tieverkolta vaaditaan paljon.

Käytännön kokeiden ja tulosten ja selkeiden suunnitteluohjeiden lisäksi kaivattiin lannoitussuunnittelun täydentämistä olemassa olevissa viljelysuunnitteluohjelmistoissa (Wisu). Erillisen lannoitussuunnittelulaskurin kehitystä ei pidetty myönteisenä, sillä useamman ohjelman rinnakkaiskäyttö koettiin ongelmalliseksi.

Hanke pyrkii vastaamaan neuvojakyselyssä nousseisiin tarpeisiin:

- tuomalla esiin kevään 2019 viljelijäryhmistä hyviä käytäntöjä kierrätyslannoituksesta
- kirjoittamalla selkeitä ohjeita lannoitussuunnittelun eri osa-alueisiin (tiivistyminen, esikasvit, typen vapautuminen kierrätysravinteista) tutkimuskatsauksen perusteella (yhteistyö BioRaEE- ja OSMO-hankkeiden kanssa)
- uuden Minun Maatilani Wisun kehitystyöhön osallistuminen